

Till: Miljö- och energidepartementet

Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)
(M2017/00026/Ee)

Inledning

Greenpeace är en global miljöorganisation som inte kompromissar med vare sig klimat eller miljö. Av klimatskäl måste en energiomställning till förnybar energi ske snarast möjligt. Länder så som Sverige, som har synnerligen goda förutsättningar att genomföra detta, har en möjlighet – och ett ansvar – att gå före. Utöver en minskning av vår egen direkta och indirekta klimatpåverkan och det stöd vi kan ge internationellt till en omställning i andra länder är en omställning av vårt eget energisystem vårt viktigaste bidrag i klimatfrågan. I utformningen av vårt energisystem måste utgångspunkten, utöver klimathänsyn, vara vår möjlighet att bidra med minsta möjliga skada på miljön.

Om förnybart

Som Greenpeace har visat, åtskilliga gånger, finns det ingen motsättning mellan ett klimatsmart och miljövänligt energisystem. Vi kan gå över till ett 100% förnybart elsystem och därmed uppnå dessa mål och samtidigt ha en trygghet.

Sverige har som land ovanligt goda förutsättningar för förnybar energi, och potentialen för omfattande, kostnadseffektiva energieffektiviseringar är stor. Sverige skulle kunna bli världsledande i omställningen till ett 100 procent förnybart energisystem. Denna omställning kräver politisk vilja och en satsning på ny, avancerad energiteknik.

Mot denna bakgrund välkomnar Greenpeace att energikommissionen slår fast att ett 100% förnybart elsystem är ett mål.

Det är bra och viktigt att det finns ett blocköverskridande stöd för 100% förnybart. Det ger en viktig signal till såväl marknadens aktörer som till omvärlden. Denna signal ger långsiktighet och förvisning om i vilken härad kommande politiska beslut kan komma att hamna.

Samtidigt är målet om 100% förnybart elsystem år 2040 oerhört avlägset och oambitiöst. Likaså är nivån för elcertifikaten en nedgång i jämförelse med den utbyggnadstakt Sverige har haft tidigare och är som sådant inte den injektion för kraftfulla satsningar som Sverige skulle behöva.

Redan 2011 visade Greenpeace i rapporten "The Advanced Energy [R]evolution – a sustainable energy outlook for Sweden" att Sverige kan genomföra en omställning till ett energisystem baserat på 100 procent förnybar energi. Med hjälp av energieffektiviseringar, satsningar på förnybar energi och smarta nät kan Sverige få ett 100 % förnybart elsystem till år 2030.

Inför klimatmötet i Paris publicerade Greenpeace ett globalt energirevolutionsscenario. I rapporten Energy [r]evolution – a sustainable world energy outlook 2015 konstateras att det inte finns vare sig tekniska eller ekonomiska barriärer för omställningen. I rapporten visas att hela världen har möjlighet att ställa om till 100 % förnybar energi till år 2050.

I en rapport av Högskolan i Halmstad från 2016 beställd av bland andra Greenpeace konstaterades att det inte bara är möjligt med 100 procent förnybar el, rapporten visade att det går att göra det snabbare än vad många trott utan att det behöver vara en för stor investering. I tre scenarier visas hur Sverige kan ställa om elsystemet till 2020, 2025 respektive 2030.

Det är förvisso bra att det nu finns en bred politisk enighet som bekräftar det alla redan vet – att kärnkraftens tid är förbi och att framtiden är förnybar. Men den föreslagna utbyggnadstakten för det förnybara är alldeles för låg och riskerar att placera svensk industri på efterkälken i en hårdare internationell konkurrens.

Sammanfattningsvis välkomnar Greenpeace målet om 100% förnybart men konstaterar att energikommisionen inte levererar den kraftsamling för morgondagens energi (förnybart) som Sverige skulle behöva och rekommenderar ytterligare åtgärder för att skynda på utvecklingen.

Om kärnkraft

Energikommissionens förslag om stöd för kärnkraften försvårar möjligheterna till en snabb omställning till förnybar energi. Förslaget om att bekräfta den tidigare överenskommelsen om byggnation av nya reaktorer i Sverige är både oansvarigt och verklighetsfrånvänt och bidrar till förvirring och osäkerhet snarare än den tydlighet och långsiktighet som energisektorn behöver.

När det gäller stödet till kärnkraften genom den slojade skatten på termisk effekt (effektskatten) innebär detta i praktiken konstgjord andning för ett pensionsfärdigt energislag som inte klarar av att stå på egna ben. Energikommissionen strör ut frön till en förnybar framtid. Samtidigt besprutar man energibranschen med stöd till kärnkraften. Det är i otakt med tiden.

Trots att kärnkraftsindustrin inte behöver stå för alla kostnader för kärnavfall och vid en eventuell olycka ges man nu skattelättnader i miljardklassen.

För att vara ledande i omställningen till förnybart krävs investeringar för att trygga leveranssäkerheten till hushållen och industrin. Med detta skapas också tusentals klimatsmarta arbeten.

Istället för att prioritera investeringar i och omställningen till morgondagens förnybara elsystem väljer energikommissionen att ge enorma subventioner för att hålla kärnkraften under armarna. Kostnaderna vältras över på enskilda energikunder samtidigt som storbolagens kassakistor fylls på.

Greenpeace vänder sig också mot förslaget att öppna upp kärnavfallsfondens placeringskriterier genom att tillåta placeringar i aktier. En breddad placering i mer riskabla finansiella instrument ökar den finansiella risken för staten. I sammanhanget kan

nämnas att den föreslagna utgångspunkten att anta att reaktorer ska drivas i 50 år, istället för som idag 40 år, även detta ökar den finansiella risken för staten och också detta innebär en subvention av kärnkraften eftersom det inte är sannolikt att reaktorerna kommer att drivas så länge som 50 år.

Mot bakgrund av de skenande kostnader och kraftiga förseningar som drabbat de två kärnkraftsprojekt som byggs i Finland och Frankrike, att få om ens några bedömer att det idag går att räkna hem ny kärnkraft, samtidigt som priserna för förnybar el sjunker kraftigt i omvärlden är det anmärkningsvärt att energikommisionen bekräftar den tidigare energiöverenskommelsen om att öppna upp för nya reaktorer i Sverige. Inte minst då kärnkraftsolyckan i Fukushima bidragit till kraftigt ökad osäkerhet om kärnkraftens framtid men desto mer visshet i att den är extremt osäker och att eventuella nya projekt kommer att vara betydligt dyrare än tidigare projekt.

Sammanfattningsvis vänder sig Greenpeace mot förslaget att stödja byggandet av nya reaktorer, att avskaffa effektskatten och att ändra placeringsmöjligheterna för kärnavfallsfonden.

Frode Pleym
Chef Greenpeace Sverige

Rolf Lindahl
Kampanjledare Greenpeace Sverige